

Adviesrapport Regie kwaliteitsborging opleidingen Universiteit Gent

NVAO | Afdeling Vlaanderen
Juni 2016

Elisabeth Monard (voorzitter);
Frank van der Duijn Schouten;
Yves Roggeman;
Tom Coolen;
Jasmine Van Mol;
Jetje De Groof (secretaris);

Inhoud

1	Inleiding en verantwoording	4
1.1	Samenstelling van de reviewcommissie	4
1.2	Werkwijze van de reviewcommissie	4
2	Rapportage van de bevindingen en overwegingen	6
	Bijlage 1: Programma van het locatiebezoek	12
	Bijlage 2: Overzicht van de bestudeerde documenten	14
	Bijlage 3: Lijst met afkortingen	15

1 Inleiding en verantwoording

Dit adviesrapport is tot stand gekomen in het kader van een uitgebreide instellingsreview. In de instellingsreview wordt de kwaliteit van het onderwijsbeleid getoetst aan de hand van NVAO's *Kader Instellingsreview – Vlaanderen 2015-2017*. Over de instellingsreview zelf is een apart evaluatierapport beschikbaar.

Dit rapport is een advies over de wijze waarop de instelling in staat voor de kwaliteit van haar opleidingen. Het gaat met name over de regie van de kwaliteitsborging van de opleidingen zoals opgenomen in NVAO's *Kwaliteitscode – Vlaanderen 2015-2017*.

1.1 Samenstelling van de reviewcommissie

De beoordeling is gebeurd door een reviewcommissie aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Voorzitter:

- dr. ir. Elisabeth Monard, eresecretaris-generaal van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen;

Leden:

- Prof. dr. Frank van der Duijn Schouten (Vrije Universiteit Amsterdam): hoogleraar wiskunde en oud-rector magnificus Tilburg University en Vrije Universiteit Amsterdam;
- Prof. dr. Yves Roggeman (Université libre de Bruxelles - ULB): hoogleraar in informatica en voormalig vicerector en adviseur op het kabinet van de viceminister-president en Minister van Hoger Onderwijs van de Franse Gemeenschap, Jean-Claude Marcourt;
- Tom Coolen: directeur ICT, processen en kwaliteit in het ziekenhuis AZ Groeninge te Kortrijk;

Student-lid:

- Jasmine Van Mol: masterstudente Business Engineer MIS – Universiteit Antwerpen.

De reviewcommissie wordt ondersteund door:

- dr. Jetje De Groof, secretaris;
- dr. Pieter Caris, procescoördinator NVAO.

1.2 Werkwijze van de reviewcommissie

Dit adviesrapport is het resultaat van een review trail uitgevoerd in het kader van de uitgebreide instellingsreview. De werkwijze in het kader van die instellingsreview is uitgebreid beschreven in het evaluatierapport.

Werkwijze van de reviewcommissie in het algemeen

De commissie heeft zich op de locatiebezoeken voorbereid op basis van de toelichting over de Eigen Regie in Gents Onderwijsbeleid en Kwaliteitszorg (ERGO). In de aanloop naar de startvergadering op 1 mei 2016 werden de voorlopige indrukken van de commissieleden uitgewisseld. Dezelfde werkwijze werd gehanteerd voor de voorbereidende vergadering, die plaatsvond aan de vooravond van het tweede locatiebezoek, op 24 mei 2016.

Bezoek

Op 2 en 3 mei 2016 vond het eerste locatiebezoek plaats, dat een verkennend karakter had. Op het einde van het bezoek werden afspraken gemaakt over hoe de derde review trail tijdens het tweede locatiebezoek zou worden ingevuld. Deze trail heeft als doel om verder in de diepte te peilen naar de pilots van de eigen regie van de kwaliteitszorg. De derde review trail vond plaats op 27 mei 2016, aan het einde van het tweede locatiebezoek.

Werkwijze van de reviewcommissie met betrekking tot de advisering over de regie van de kwaliteitsborging van de opleidingen

Voor de derde review trail ging de commissie na op welke manier de 'Eigen Regie in Gents Onderwijsbeleid- en Kwaliteitszorg' (ERGO) vorm geeft aan het borgen en verbeteren van de kwaliteit van de opleidingen aan de UGent. Ze onderzocht dit aan de hand van de pilots van de zogenaamde peerleerbezoeken enerzijds en de werking van het Onderwijskwaliteitsbureau (OKB) anderzijds. De commissie sprak met drie gespreksgroepen: leden van de bezoekende teams van de peerleerbezoeken, vertegenwoordigers van de vier opleidingen die reeds een peerleerbezoek achter de rug hebben en de leden van het OKB (in bijlage 1 wordt het volledige programma opgenomen).

Beschrijving van de documentatie die de commissie heeft bestudeerd en bij het opstellen van haar advies heeft betrokken

In bijlage 2 van dit adviesrapport is een overzicht opgenomen van de voorbereidende documenten die de commissie heeft ontvangen. Het document dat de UGent opstelde over de Eigen Regie in Gents Onderwijsbeleid en Kwaliteitszorg (ERGO) vormde een belangrijke bron van informatie voor de commissie. In dit document worden de principes opgesomd die leidend zijn bij de interne kwaliteitszorg aan de UGent. Er wordt ingegaan op de manier waarop de PDCA-cyclus op het niveau van de opleiding, de faculteit en de instelling wordt vormgegeven en welke organen, processen en instrumenten hiertoe worden ingezet. Er wordt met name aandacht besteed aan de peerleerbezoeken en het OKB, aangezien deze centraal staan in de manier waarop de instelling de regie voert op de kwaliteitsborging van de opleidingen. Ook wordt ingegaan op de lessen die werden geleerd uit de vier pilots van de peerleerbezoeken. De commissie nam bovendien de verslagen van de pilots van de peerleerbezoeken grondig door evenals de rapporten van het jaarlijks kwaliteitsoverleg

2 Rapportage van de bevindingen en overwegingen

Locatiebezoeken

De commissieleden bereidden tijdens de startvergadering de gesprekken voor, met het oog op het vervolledigen van het beeld over de regie van de borging van de kwaliteit van de opleidingen. De commissie nam kennis van de principes die aan de UGent de basis vormen voor de interne kwaliteitszorg. In ERGO blijft de focus op de opleidingen behouden, zodat het instellingsbestuur een duidelijk beeld kan krijgen van de kwaliteit van elke individuele opleiding. Het gehanteerde model zet in op permanente kwaliteitszorg, waarbij de PDCA-cyclus op de drie beleidsniveaus wordt doorlopen (de opleiding, de faculteit en de instelling/het centrale bestuur), met het oog op het realiseren van de strategische onderwijsdoelstellingen van de UGent. Elk niveau heeft binnen elke fase van de PDCA-cyclus welbepaalde verantwoordelijkheden, met specifieke organen en instrumenten om hieraan invulling te geven. Hoewel een aantal hiervan al langer deel uitmaakt van het kwaliteitszorgsysteem, zijn andere van meer recente datum en specifiek ontwikkeld met het oog op het wegvallen van de externe visitaties op opleidingsniveau.

Doorheen de gesprekken van beide locatiebezoeken kreeg de commissie een vollediger beeld van het nieuwe onderwijsbeleidssysteem dat aan de UGent werd uitgewerkt en de manier waarop hiermee invulling wordt gegeven aan de kwaliteitsborging van de opleidingen. De strategische onderwijsdoelstellingen worden vertaald in operationele doelstellingen. Via kwaliteitsindicatoren wordt nagegaan of het gevoerde beleid leidt tot de gewenste resultaten. Aan harde kwaliteitsindicatoren moet elke opleiding voldoen. Daarnaast zijn er universiteitsbrede indicatoren, waarbij de UGent zich een globaal doel stelt, over faculteiten en opleidingen heen. Opleidingen kunnen zelf een beargumenteerde keuze maken over de mate waarin ze hieraan bijdragen. Ten slotte zijn er opleidingsspecifieke kwaliteitsindicatoren, die verbonden zijn aan acties die door de opleiding zelf zijn gekozen. Een kwaliteitshandboek ondersteunt faculteiten en opleidingen bij het uitvoeren van het onderwijsbeleid en de kwaliteitszorg door acties op te sommen die kunnen helpen om de doelstellingen te bereiken.

De commissie vernam dat de instelling de expliciete keuze heeft gemaakt om de opleidingskwaliteit sterk te blijven benadrukken en tegen die achtergrond ervoor geopteerd heeft van 'opleidingskwaliteit' één van de strategische onderwijsdoelstellingen te maken. De operationalisering van deze strategische doelstelling is bovendien in lijn met de kwaliteitskenmerken die in de *Kwaliteitscode – Vlaanderen 2015-2017* worden aangehaald ter staving van de regie van de kwaliteitsborging van opleidingen. Opleidingskwaliteit wordt vertaald in (1) de visie en opleidingscompetenties van de opleiding (o.a. eigenheid/profilering, competentiemodel, benchmark), (2) het curriculum (o.a. competentiematrix, leerlijnen, werkvormen, masterproef, stage), (3) de toetsing (o.a. toetsvisie, toetsbeleid, eindniveau), (4) de processen voor continue kwaliteitszorg, en (5) de communicatie.

Tijdens de gesprekken ging de commissie dieper in op de instrumenten die de UGent tot haar beschikking heeft in het kader van de monitoring en evaluatie van haar onderwijsbeleid. In het najaar van 2015 werden de portfolio's uitgerold, die op het niveau van de faculteiten en opleidingen monitoring en opvolging van de kwaliteitsindicatoren mogelijk maken. De commissie stelde vast dat deze portfolio's doorheen de instelling een reflectieproces over onderwijskwaliteit op gang hebben gebracht. Ze zag dat er bij de betrokkenen bij het onderwijsbeleid op alle niveaus een duidelijk draagvlak is voor het continue proces van kwaliteitsverbetering dat de portfolio's mogelijk maken. Een voordeel van de portfolio's dat door alle

gespreksgroepen werd onderschreven, is dat ze een krachtig instrument zijn om de communicatie te ondersteunen en bevorderen, zowel verticaal (tussen opleiding, faculteit en het centrale niveau) als horizontaal (tussen opleidingen en faculteiten). Samen met de gesprekspartners stelde de commissie vast dat er nu gewerkt moet worden aan het creëren van een breder draagvlak, door ook lesgevers die niet meteen betrokken zijn bij het onderwijsbeleid, actief in de verbetercyclus te betrekken.

Een van de principes waarop ERGO gebaseerd is, is dat het kwaliteitszorgsysteem datagestueerd dient te zijn. De commissie kreeg een beter zicht op de monitoringinstrumenten die opleidingen ter beschikking hebben, met name de centraal georganiseerde studentenevaluaties (onderwijsevaluaties, opleidingsevaluaties en studietijdmetingen), de recent opgestarte lesgeversbevraging, het werkveldoverleg en de alumnibevragingen. Daarnaast organiseren opleidingen aanvullend op eigen initiatief focusgroepen om meer informatie van studenten te verkrijgen over specifieke thema's. De commissie vernam bovendien dat het OnderwijsAdministratie- en StudentenInformatieSysteem (OASIS), dat opleidingen kunnen gebruiken om kwantitatieve data te genereren over o.a. studietrajecten, rendement, werkvormen en toetsing, een belangrijke bron van informatie vormt. Ook kreeg de commissie een demonstratie van het UGent Geïntegreerd BeleidsInformatiesysteem (UGI), dat in volle ontwikkeling is en beleidsinformatie afkomstig uit verschillende bronsystemen op opleidings-, facultair en centraal niveau aanbiedt.

De commissie ging met name dieper in op de onderwijsevaluaties, die een belangrijke bron van informatie vormen. In een aantal faculteiten bleek evenwel de responsgraad te laag om betrouwbare resultaten op te leveren. De commissie vernam dat daarom beslist is de evaluaties voor studenten verplicht te stellen in alle faculteiten vanaf het academiejaar 2017-2018

Naast de continue kwaliteitsmonitoring en –verbetering die via de PDCA-cyclus plaatsvindt, is er in systemen van kwaliteitsbewaking voorzien, die op elk beleidsniveau de PDCA-cyclus sluiten.

Op het niveau van de opleiding werd, bij het wegvallen van de externe visitaties, een systeem van zogenaamde peerleergesprekken geïmplementeerd, waarbij een team van drie voorzitters van Opleidingscommissies (OC's) uit andere UGent-opleidingen een opleiding één dag bezoekt en een oordeel geeft over de visie, beleid, beleidsuitvoering, monitoring en verbeterbeleid op basis van de zes strategische doelstellingen. Naast de drie OC-voorzitters zijn ook een externe inhoudelijke expert, een student en een medewerker van de Directie Onderwijsaangelegenheden (DOWA) lid van het team. Deze peerleergesprekken bevinden zich in een pilootfase: vier opleidingen hebben al een peerleerbezoek achter de rug.

Het jaarlijks kwaliteitsoverleg dat elke faculteit heeft met DOWA, en dat enkele jaren geleden werd ingevoerd, sluit de PDCA-cirkel op faculteitsniveau. Tijdens dit gesprek wordt nagegaan op welke manier de strategische doelstellingen vorm krijgen binnen de faculteit. De portfolio's zijn hierbij een belangrijke bron van informatie. Daarnaast wordt ook besproken hoe de aanbevelingen uit de periodieke peerleergesprekken worden opgevolgd. De commissie vernam dat er veel appreciatie is voor het overleg met studenten dat aan dit jaarlijkse kwaliteitsoverleg voorafgaat, en waarop eventuele pijnpunten duidelijk naar voren kunnen worden gebracht.

Het Onderwijskwaliteitsbureau (OKB) sluit de kwaliteitscyclus op instellingsniveau en superviseert op die manier ook de peerleergesprekken en het jaarlijkse kwaliteitsoverleg met de faculteiten. De commissie vernam dat het OKB de nodige hefboomen krijgt om een krachtig beleid te voeren. Het OKB doet een uitspraak over elke opleiding op basis van de zes strategische doelstellingen en suggereert specifieke verbeteracties of een dwingend hersteltraject bij een negatieve evaluatie.

De commissie peilde ook naar de manier waarop studenten betrokken zijn in het systeem. Tijdens alle gesprekken kwam de studentbetrokkenheid als sterk punt naar voren. Ze worden actief betrokken bij elke fase van kwaliteitszorg en hebben mee invloed op uiteindelijke beslissingen. Hun feedback op de kwaliteit van opleidingen is de primaire bron van informatie waar opleidingen mee werken met het oog op verbeteracties.

De commissie kwam samen met de instelling tot de vaststelling dat de peerleerbezoeken en het Onderwijskwaliteitsbureau, samen met de portfolio's en UGI, de belangrijkste nieuwe elementen vormen voor de borging van kwaliteit op opleidingsniveau.

Tijdens de gesprekken in het kader van de derde review trail werd in eerste instantie gepeild naar de ervaringen van zowel de 'bezoekende' als de 'bezochte' teams die deelnamen aan de pilots van de peerleerbezoeken. De commissie vernam dat de peerleerbezoeken door alle betrokken partijen als een belangrijk leermoment worden gezien. De teneur bij de bezochte opleidingen was dat de peerleerbezoeken in een constructieve, open sfeer verlopen waren, al haalde één opleiding ook aan dat ze een meer interactieve werkwijze verwelkomd zou hebben. De commissie besprak deze vaststelling met het OKB, dat meldde dat dit punt al was gesignaleerd en dat de bezoekende teams nu beter worden geïnstrueerd over hoe ze op een waarderende wijze te werk kunnen gaan. De bezochte opleidingen gaven aan dat ze zich konden vinden in de teneur van het verslag van het peerleerbezoek. Omdat aan de peerleerbezoeken een intensieve periode van reflectie met het oog op het invullen van de opleidingsportfolio's was voorafgegaan, kwamen de meeste verbeterpunten niet als een verrassing.

De commissie heeft zich aandachtig gebogen over de samenstelling van de bezoekende teams. De eerste vraag die hierbij onderzocht werd, was op welke manier ervoor gezorgd kan worden dat zowel de procesmatige als de vakinhoudelijke evaluatie van de opleiding, die in het oude systeem beide tijdens de externe visitatie gebeurden, in het nieuwe systeem vorm kunnen krijgen. Het feit dat er drie voorzitters van OC's uit de eigen instelling aanwezig zijn, verzekert de procesmatige insteek. Dat deze voorzitters hun evaluatie maken vanuit een grondige kennis van de lokale context, en van daaruit ook aanbevelingen kunnen formuleren, werd door iedereen als een groot voordeel gezien. De vraag rijst echter of de aanwezigheid van één externe, vakinhoudelijke peer, volstaat om de inhoudelijke kwaliteit van de opleiding te beoordelen. Tijdens de gesprekken vernam de commissie van de experts die in de bezoekende teams hadden deelgenomen, dat het inderdaad als enig vakinhoudelijk lid niet steeds vanzelfsprekend is deze rol in te vullen.

Elke opleiding is verplicht op regelmatige basis een externe benchmark uit te voeren en hierover te rapporteren in het portfolio, maar heeft de vrijheid te bepalen welke vorm de (internationale) benchmark zal aannemen. Tijdens de peerleerbezoeken is de internationale benchmark een van de elementen waarover het bezoekende team een oordeel velt, naast de andere verwezenlijkingen in de verschillende fasen van de PDCA-cyclus met het oog op het realiseren van de strategische onderwijsdoelstellingen.

Ook werd het gesprek aangegaan over de criteria op basis waarvan de OC-voorzitters worden geselecteerd voor het bezoeken van hun collega's. De commissie stelde hierbij de vraag of de voorkeur uitgaat naar voorzitters van opleidingen die voorlopers zijn inzake kwaliteitszorg. Ze vernam echter dat het expliciet de bedoeling is in een mix te voorzien, omdat de opzet is dat het peerleerbezoek zowel voor de bezochte als de bezoekende teams leerelementen bevat. Ook werd ingegaan op de vraag of er bij de selectie voor wordt gezorgd dat de deelnemende OC-voorzitters voldoende voeling hebben met het type opleiding dat wordt bezocht (bv. kleine versus grote opleidingen,

opleidingen met een duidelijk werkveld versus opleidingen waar dit minder het geval is). Het OKB gaf aan dit punt mee te nemen naar de toekomst.

De commissie peilde ook naar de manier waarop 'bezoekende' en 'bezochte' teams de rol van collega met die van kritische beoordelaar kunnen verzoenen. Doorheen de gesprekken werd meermaals benadrukt dat in het perspectief van continue verbetering, opleidingen een kritische blik juist verwelkomen als moment om een nieuwe verbeterslag te maken. De bezoekende teams gaven aan zich niet geremd te hebben gevoeld. Dit wordt mee in de hand gewerkt door het feit dat de UGent een grote instelling is, waar lang niet alle collega's elkaar kennen. Bovendien werd ook aangestipt dat de bezoekende teams de portfolio's als vertrekpunt gebruiken. Deze worden ook door de opleidingen zelf als verbeterpunt gebruikt en schetsen met het oog daarop een eerlijk beeld van sterke- en verbeterpunten van de opleiding. In het verleden zorgde het vergelijkende nationale perspectief waarin opleidingen geplaatst werden tijdens de externe visitaties, ervoor dat het niet altijd evident was om open te communiceren over zwakke punten. In het nieuwe systeem is het uitgangspunt dat het bezoek een leermoment is en alle informatie die binnen de instelling beschikbaar is, wordt ten dienste van dit leermoment gesteld.

In het huidige format van de rapporten over de peerleerbezoeken geeft het bezoekende team naast een kwalitatieve appreciatie, ook een oordeel over de mate waarin elke strategische doelstelling wordt bereikt. Hiervoor wordt een driepuntsschaal gehanteerd ('voorbeeldig', 'in orde' of 'werkpunt'). Het viel de commissie bij het doornemen van de rapporten op dat bij enkele peerleerbezoeken de kritische noot die in de tekst duidelijk aanwezig was, niet weerspiegeld werd in de boordeling, of andersom, dat in de tekst bij een 'voorbeeldig' oordeel toch nog een hele opsomming aan verbeterpunten werd opgenomen. Deze vaststelling werd met de bezoekende teams besproken. Uitgelegd werd dat ze het moeilijk hadden vast te stellen wat de norm voor elk van de beoordelingscategorieën was. De commissie vernam dat sommige teams vonden dat de huidige driepuntsschaal te weinig ruimte voor nuance toelaat. Ook de vraag of het wel meerwaarde oplevert om een oordeel op een driepuntsschaal te geven, werd verkend. De commissie stelde overigens vast dat opleidingen op basis van de werkpunten meteen verbeteracties hadden opgezet, zelfs al hadden ze voor die betreffende strategische doelstelling een 'voldoende' gekregen.

In het nieuwe stelsel van onderwijskwaliteitszorg in Vlaanderen is de publieke toegankelijkheid van informatie over de kwaliteit van de opleiding een expliciete vereiste. De commissie stelde vast dat de UGent aan deze vereiste tegemoet wil komen door een element over kwaliteitszorg op te nemen in de 'Studiekiezer'. Deze informatie zal bestaan uit verschillende punten: (1) specifieke acties die de opleiding zelf in de kijker zet; (2) vijf sterke punten die de opleiding zelf aangeeft, gevalideerd door het OKB; (3) drie werkpunten die de opleiding zelf aangeeft en hoe ze hieraan werkt, eveneens gevalideerd door het OKB; en (4) de eindconclusie over de kwaliteit van de opleiding, gebaseerd op het peerleerbezoek en de conclusie van het OKB. Toegelicht werd dat de conclusie van het OKB met het oog op opname in de 'Studiekiezer' herschreven zal worden, opdat deze toegankelijk wordt gemaakt voor een breed publiek. De commissie exploreerde bovendien met het OKB op welke manier de studenten bij dit proces beter kunnen worden betrokken.

De commissie besprak of het, met het oog op het verschaffen van volledige transparantie, een optie is om de rapporten van de peerleerbezoeken volledig openbaar te maken. De commissie stelde vast dat de huidige werkwijze van rapporteren, met 'oordelen', een impact heeft op deze discussies, omdat deze oordelen een heel zichtbaar element van de rapportage zijn. Het OKB gaf aan dat met het volledig openbaar maken van de verslagen omzichtig moet worden omgesprongen.

De verslagen vormen een momentopname en zijn slechts één facet in het continue verbeterproces dat opleidingen doorlopen. Tegen die achtergrond geeft het voorstel om enkel de samenvatting beschikbaar te stellen, samen met sterke en zwakke punten, een dynamischere en correctere weergave van waar de opleiding staat. Een ander element dat maakt dat het OKB eerder aarzelend staat tegenover volledige openbaarheid is dat deze er mogelijk in kan resulteren dat het reviewproces minder open gebeurt, wat voor het verbeterpotentieel dat de peerleerbezoeken opleveren, niet ideaal zou zijn. Deze openheid is immers moeilijk te bereiken indien men op voorhand weet dat de rapporten openbaar worden gemaakt. Het werken met oordelen werkt dit gevoel sterk in de hand, omdat deze een eigen leven kunnen gaan leiden en misbruikt kunnen worden. Aangestipt werd dat het OKB er geen voorstander van is dat de Vlaamse instellingen voor hoger onderwijs hun eigen oordelen openbaar maken, indien deze niet gestandaardiseerd zijn.

De commissie ging met de verschillende gespreksgroepen ook in op de manier waarop de peerleerbezoeken opgevolgd worden. Ze stelde vast dat het verslag van het peerleerbezoek wordt voorgelegd aan het OKB, dat in een 'side letter' zijn evaluatie van de kwaliteit van de opleiding weergeeft en eventueel bijkomende aandachtspunten vermeldt of verbetertrajecten oplegt. Vervolgens dient op het niveau van de OC een actieplan te worden opgesteld, dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de faculteitsraad. De commissie constateerde echter dat de opleidingen die deelnamen aan de pilot niet hebben gewacht op dit verslag om zelf actiepunten te formuleren. De actiepunten worden opgenomen in het opleidingsportfolio en worden verder meegenomen in de PDCA-cyclus. De concrete opvolging vormt een expliciet agendapunt op de jaarlijkse kwaliteitsgesprekken tussen de faculteiten en DOWA, waarvan de verslagen ook systematisch aan het OKB worden bezorgd. Tijdens de gesprekken gaf het OKB aan dat er maatregelen getroffen worden indien vastgesteld wordt dat er geen opvolging wordt gegeven aan de verbeterpunten.

De commissie stelde tijdens de gesprekken vast dat na elke ronde van peerleergesprekken feedbackgesprekken tussen betrokkenen en het centrale bestuursniveau plaatsvonden. Deze hebben tijdens het piloottraject meteen geleid tot concrete verbeteringen van het systeem.

Adviezen en aanbevelingen

De commissie is van mening dat de UGent een sterke regie voor de kwaliteitsborging van de opleidingen heeft uitgewerkt. Ze apprecieert dat enerzijds met de portfolio's in een instrument wordt voorzien dat een continue reflectie over en opvolging van de opleidingskwaliteit mogelijk maakt, maar dat op het monitoringproces anderzijds ook toezicht wordt gehouden in de vorm van de peerleerbezoeken, de jaarlijkse kwaliteitsgesprekken en de beoordeling door het OKB. Op die manier slaagt ERGO er volgens de commissie in om een evenwicht te bewaren tussen autonomie van de opleidingen en centrale sturing en evaluatie.

Het feit dat van alle opleidingen verwacht wordt dat ze beleid ontwikkelen om te werken aan de strategische doelstellingen van de UGent en dat universiteitsbreed via kwaliteitsindicatoren gemonitord wordt of de vooropgestelde streefdoelen bereikt worden, zorgt voor een gemeenschappelijke systematiek, die de communicatie tussen de verschillende beleidsniveaus in het uitvoeren van de PDCA-cyclus bevordert. Deze werkwijze geeft volgens de commissie ook een stimulans aan het delen van goede praktijken over de opleidings- en faculteitsgrenzen heen.

De commissie apprecieert dat de peerleerbezoeken zijn geconcipieerd als leermoment voor zowel bezoekende als bezochte teams, maar raadt aan om van elk team het

voorzitterschap in handen te leggen van een OC-voorzitter die als vooroploper inzake kwaliteitszorg wordt beschouwd. Daarnaast geeft de commissie als suggestie mee om erover te waken dat bij de samenstelling van de bezoekende teams ook een OC-voorzitter aanwezig is die een zekere affiniteit heeft met de context of specifieke kenmerken van de opleiding. Ook beveelt de commissie aan de bezoekende teams zodanig te briefen, dat ze waardierend te werk gaan.

De commissie benadrukt het belang van het uitvoeren van een internationale benchmark voor elke opleiding en steunt de keuze van de UGent om aan de opleidingen zelf over te laten hoe de concrete externe internationale benchmark dan moet plaatsvinden. Deze benchmarking kan los van het peerleerbezoek gebeuren, maar moet wel meegenomen worden bij de evaluatie door het peerleerteam. Aansluitend hierop raadt de commissie aan dat de UGent verder reflecteert over de rol van de externe peers tijdens de peerleerbezoeken en op basis hiervan beslist hoeveel externe leden in de commissie aanwezig dienen te zijn. De commissie geeft hierbij ter overweging mee dat de mate van klemtoon op het inhoudelijke versus het procesmatige tijdens het peerleerbezoek ook afhankelijk gemaakt kan worden van de internationale accreditatie die een opleiding al dan niet verworven heeft.

De commissie is er niet van overtuigd dat het hanteren van een beoordelingsschaal een meerwaarde biedt voor de rapportering over de peerleerbezoeken. Een rapport waarin naast het beschrijvende luik een lijst met actiepunten wordt meegenomen, geeft voor alle beleidsniveaus de nodige input voor het opzetten van een verbeterbeleid. Daarbij zou bijvoorbeeld een onderscheid gemaakt kunnen worden tussen punten waaraan in meerdere of mindere mate dringend moet worden gewerkt (bijvoorbeeld: kritieke punten, aandachtspunten en werkpunten). Indien toch geopteerd wordt voor een beoordelingsschaal, stelt de commissie voor in meer beoordelingscategorieën te voorzien, om zo de commissie meer ruimte voor nuancering te geven.

Met betrekking tot de communicatie over de kwaliteit van de opleiding kan de commissie zich vinden in het door de UGent voorgestelde concept. De commissie beveelt aan om de studenten structureel te betrekken bij het formuleren van zowel de sterke als de verbeterpunten van de opleiding. Met het oog op volledige transparantie raadt de commissie de UGent aan om op het Vlaamse niveau de conversatie over het publiek maken van de rapporten verder te voeren. In de tussentijd geeft de commissie de suggestie mee om de rapporten op vraag beschikbaar te stellen.

ERGO werd weliswaar recent ontwikkeld, maar werd reeds ten dele geïmplementeerd, waardoor de eerste realisaties al kunnen worden vastgesteld. De commissie apprecieert dat het concept van de peerleergesprekken voortdurend wordt bijgestuurd, met een grote luisterbereidheid van het centrale bestuur ten aanzien van de feedback van de opleidingen.

Bijlage 1: Programma van het locatiebezoek

27 mei 2016

09.00-09.45: Gesprek 1: Bezoekende teams peer-leerbezoeken (PLB)

Team opleiding Industriële Wetenschappen Elektronica-ICT

- Prof. Mia Eeckhout, voorzitter opleidingscommissie Biowetenschappen
- Prof. Jan Ryckebusch, voorzitter opleidingscommissie Fysica & Sterrenkunde

Team opleiding Statistical Data Analysis

- Prof. Lieva Van Langenhoven, voorzitter opleidingscommissie Materiaalkunde
- Prof. Diederik Rousseau, voorzitter opleidingscommissie Milieukunde
- Prof. John Van Camp, voorzitter opleidingscommissie Toegepaste Biologische Wetenschappen

Team opleiding Oost-Europese Talen en Culturen

- Prof. Patrick Van Kenhove, voorzitter opleidingscommissie Toegepaste Economische Wetenschappen

Team opleiding Lichamelijke Opvoeding en Bewegingswetenschappen

- Prof. Stefaan De Smedt, voorzitter opleidingscommissie bachelor Farmaceutische Wetenschappen
- Prof. Ann Heirman, voorzitter opleidingscommissie Oosterse Talen en Culturen

Externen

- prof. dr. Otto Boele, Universiteit Leiden, Leiden University Centre for the Arts in Society (lid van PLB Oost-Europese Talen en Culturen)
- em. prof. dr. Jacques Tiberghien, VUB-ULB, Department of Electronics and Informatics (lid van PLB Industriële Wetenschappen Elektronica-ICT)

Studenten

- Jasper Moreels, student eerste Master Handelsingenieur (student-lid van peer-leerbezoek Statistical Data Analysis)

Directie Onderwijsaangelegenheden (DOWA)

- Sien Uytterschout, directiemedewerker afdeling onderwijskwaliteitszorg

09.45-10.30: Gesprek 2: Vier bezochte opleidingen peer-leerbezoeken

Opleiding Industriële Wetenschappen Elektronica-ICT

- Prof. Jo Verhaever, lesgever, co-voorzitter opleidingscommissie
- Prof. Sofie Van Hoecke, lesgever, co-voorzitter opleidingscommissie
- Prof. Jan Beyens, lesgever

Team opleiding Statistical Data Analysis

- Prof. Els Goetghebeur, lesgever
- Prof. Stijn Vansteelandt, lesgever
- Prof. Tom Loeys, lesgever

Team opleiding Oost-Europese Talen en Culturen

- Prof. Dieter Stern, lesgever, voorzitter opleidingscommissie
- Prof. Ben Dhooge, lesgever
- dr. Michel De Dobbeleer, doctor-assistent

Team opleiding Lichamelijke Opvoeding en Bewegingswetenschappen

- Prof. Matthieu Lenoir, lesgever, voorzitter opleidingscommissie
- Prof. Leen Haerens, lesgever
- Mevrouw Vera Verbestel, beleidsmedewerker curriculum Facultaire Dienst Onderwijsondersteuning (FDO) Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen

10.45-11.30: Gesprek 3: Onderwijskwaliteitsbureau (OKB)

- Prof. Freddy Mortier, Vicerector
- Prof. Kristiaan Versluys, directeur Onderwijsaangelegenheden
- Prof. Hilde Van Keer, lesgever Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen
- Prof. Koen De Bosschere, lesgever Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur
- Prof. Ilse De Bourdeaudhuij, lesgever Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen
- Prof. Eddy Omev, lesgever Faculteit Economie en Bedrijfskunde
- Lieve Bradt, doctor-assistent vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek, Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen
- Luc Van de Poele, afdelingshoofd Onderwijskwaliteitszorg, Directie Onderwijsaangelegenheden
- Lennert Noppe, student, voorzitter Gentse Studentenraad

Bijlage 2: Overzicht van de bestudeerde documenten

Van tevoren zijn aan de commissie ter beschikking gesteld:

- Eigen Regie in Gents Onderwijsbeleid en –kwaliteitszorg (ERGO)
- Kritische zelfreflectie over het onderwijsbeleid van de Universiteit Gent
- Voorstel publieke informatie UGent

De volgende documenten zijn gebruikt voor de review en/of lagen ter inzage:

- Rapporten Jaarlijks Kwaliteitsoverleg
- Technische handleiding portfolio's
- Verslagen peer-leerbezoeken
- Aggregatierapport Kwaliteitsindicatoren Onderwijs UGent
- Werking UGI

Bijlage 3: Lijst met afkortingen

DOWA	Directie Onderwijsaangelegenheden
ERGO	Eigen Regie in Gents Onderwijsbeleid en Kwaliteitszorg
AO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OASIS	OnderwijsAdministratie-en studentenInformatieSysteem
OKB	Onderwijskwaliteitsbureau
OC	Opleidingscommissie
PDCA	Plan-Do-Check-Act
UGI	UGent Geïntegreerd BeleidsInformatiesysteem

NVAO

Het zorgvuldig tot stand gekomen onafhankelijke oordeel van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) versterkt hogeronderwijsinstellingen in hun kwaliteitscultuur. Op basis van NVAO's oordelen worden opleidingen in het hoger onderwijs erkend en krijgen studenten een waardig diploma. De NVAO is binationaal en werkt internationaal.

NVAO. Vertrouwen in kwaliteit.

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de advisering over de regie op de kwaliteitsborging van opleidingen door de Universiteit Gent.

Aanvraagnummer 4384

Colofon

Adviesrapport
Regie kwaliteitsborging opleidingen
Universiteit Gent
Juni 2016
Samenstelling: NVAO Afdeling Vlaanderen

NVAO

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Parkstraat 28/2514 JK Den Haag
Postbus 85498/2508 CD Den Haag
Nederland
T 31 70 312 23 00
E info@nvaio.net

www.nvaio.net